

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2013/14:24

Stenografiska
uppteckningar
2013/14:24

Måndagen den 3 mars

1 § Utrikes frågor (gemensamt sammanträde med utrikesutskottet) **Kabinettssekreterare Frank Belfrage** **Information och samråd inför extra möte i Europeiska unionens råd** **för utrikes frågor den 3 mars 2014**

Anf. 1 UTRIKESUTSKOTTETS ORDFÖRANDE SOFIA ARKELSTEN (M):

Jag har fått den stora äran att inleda detta extrainsatta möte. Det är en gemensam information med utrikesutskottet och EU-nämnden, och jag kommer att hålla i den första punkten. Därefter tar EU-nämndens ordförande vid.

Vi hälsar kabinettssekreterare Frank Belfrage med medarbetare välkomna till denna informationspunkt. Vi börjar med utrikesutskottet, som därefter avlägsnar sig och sedan hanterar EU-nämnden den formella delen med samrådet.

Anf. 2 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Fru ordförande! Jag kanske ska börja med att kort rekapitulera läget inför det möte med FAC som börjar i dag kl. 13.

Jag går tillbaka till uppspelet inför toppmötet i Vilnius den 28–29 november om det östliga partnerskapet. Nära inpå toppmötet var Ukraina aktivt och ville underteckna associeringsavtalet och frihandelsavtalet med EU. Strax före toppmötet och efter ryska påtryckningar beslutade den ukrainska regeringen att, som det hette, ta en paus i förberedelserna. I stället blev det, som vi minns, en överenskommelse med Ryssland om ett lån på 15 miljarder dollar, varav bara någon del har betalats ut medan resten frusit inne, samt lägre gaspriser.

Därefter utbröt omfattande demonstrationer i Kiev och andra städer, vilket ledde till, som vi minns från tv-bilderna, våldsamma sammandrabbningar med ordningsmakten. Det övervåld som riktades mot demonstrationerna i mitten av februari var den utlösande faktorn för föregående FAC den 20 februari. Som utskottet och nämnden minns antogs då rådsslutsatser. Rådet beslutade att införa restriktiva åtgärder, reserestriktioner och frysning av tillgångar mot personer som bar ansvaret för MR-brott, våldsamheter och överdriven våldsanvändning i samband med demonstrationerna mot dåvarande presidenten Janukovyj. Därefter har diskussioner förts i Bryssel om hur sanktionerna ska tillämpas.

Den 21 februari, alltså redan dagen därpå, nåddes en överenskommelse mellan den dåvarande presidenten Janukovyj och oppositionsledarna Jatsenjuk, Klytjko och Tiahnybok. Överenskommelsen innebar en skyndsam återgång till 2004 års konstitution som innebär minskad och begränsad presidentmakt och ökad makt för regering och parlament samt bildandet av en koalitionsregering och tidigarelagt presidentval, till december i år.

Utrikesministrarna från Frankrike, Tyskland och Polen deltog i förhandlingarna å höga representanten Cathy Ashton's vägnar, och sedan undertecknade de överenskommelsen. Ett ryskt sändebud anslöt till förhandlingarna men undertecknade inte. Ryska företrädare har dock understrukit att man anser överenskommelsen giltig.

Presidenten Janukovyj hade dock då tappat kontrollen och redan nästa dag, den 22 februari, lämnade han plötsligt Kiev samtidigt som polis och säkerhetsstyrkor drog sig tillbaka. Ett betydande parlamentariskt underlag, inklusive medlemmar av regionpartiet, alltså Janukovyj parti, samlades och valde en ny talman och tf. president, Oleksandr Turtjynov.

Parlamentet stiftade i snabb takt flera lagar och drog tillbaka en del av det som den förra regeringen hade drivit igenom. Bland annat avskaffades den lag som gav minoritetsspråk en starkare ställning i landet. Det upprörde naturligtvis många medborgare med ryska som modersmål. Beslutet har flera gånger använts av Ryssland för att kritisera det nya styret. Även från EU-håll har det beslutet kritiserats, och talmannen Turtjynov meddelade den 28 februari att en ny språklag ska utarbetas.

En ny regering under ledning av Jatsenjuk utsågs den 27 februari och består till betydande delar av företrädare för Julia Tymosjenkos parti. Där ingår även flera personer från Majdanrörelsen. Några företrädare för Regionpartiet finns inte med, men partiet har ändå uttalat att man i opposition kommer att stödja regeringen. Efter att ha befunnit sig på okänd ort framträdde Janukovyj i en tv-sänd presskonferens från Ryssland häromdagen och hävdade att han fortsatt var Ukrainas legitime president.

Under föregående vecka ökade spänningarna stegvis på Krim med demonstrationer av ryska aktivister och övertagande av lokala och regionala maktstrukturer. Parallellt har oidentifierade trupper, som i praktiken är ryska trupper, placerats på olika ställen utanför de militära områden på Krim där de har rätt att uppehålla sig, bland annat i Krims huvudstad Simferopol, på flygplatser, telekommunikationspunkter med flera ställen.

Samtidigt inledde Ryssland en överraskande och omfattande beredskapskontrollmanöver bland annat med inslag nära Ukraina. Den 27 februari intogs Krims parlament och regeringsbyggnad av beväpnade oidentifierade personer varpå Krimparlamentet upplöste regeringen och utlyste folkomröstning om Krims status inom Ukraina. Folkomröstningen är planerad till den 30 mars.

Den 1 mars vände sig president Putin till ryska parlamentet med en begäran om att använda rysk trupp på Ukrainas territorium, och den bifölls snabbt. Något beslut om att använda trupp har dock inte offentliggjorts, och ryska företrädare understryker att något sådant inte har fattats. I praktiken har naturligtvis så redan skett.

Ukrainas försvarsminister meddelade samma dag, den 1 mars, att landets väpnade styrkor försatts i högsta beredskap, och meddelande om allmän mobilisering med början den 2 mars har gått ut. Ukraina har samtidigt meddelat att man inte kommer att inleda någon våldsanvändning utan enbart svara på angrepp. I en extraordinär session i det ukrainska parlamentet den 2 mars fanns partiöverskridande enighet om beredskap att vidta kraftfulla åtgärder till Ukrainas försvar och att Ukraina skulle leva upp till sina internationella åtaganden, inklusive de gentemot Ryssland.

Parallellt har en mycket intensiv diplomatisk aktivitet utvecklats. Bilateralt har president Obama, förbundskansler Merkel, president Hollande och premiärminister Cameron talat med president Putin och med företrädare på olika nivåer för Ukraina. Sedan har det skett olika besök inte minst från EU-håll. Cathy Ashton har varit där och ska åka tillbaka i veckan. Det har skett amerikanska besök, och i går kunde vi höra att utrikesminister Kerry ska dit. Visegrädländerna har varit där. I dag är det grekiska ordförandeskapet på plats och även den brittiske utrikesministern Hague.

Multilateralt har naturligtvis också en intensiv aktivitet bedrivits. FN:s säkerhetsråd har sammanträtt två gånger, och i dag ska FN:s generalsekreterare träffa den ryske utrikesministern Lavrov i Genève. Biträdande generalsekreteraren Jan Eliasson far till Kiev, och eventuellt kommer han sedan att fortsätta till Moskva.

Sedan har vi dagens utrikesministermöte i Bryssel. Det kommer även att hållas möten i OSSE i Wien, och Europarådet kommer att ha sammanträde i morgon.

Inför rådsmötet har slutsatser förberetts. Vi fick dem i natt, och de har precis delgivits nämnden och utskottets ledamöter. Jag kan kort sammanfatta vad förslaget från EEAS är, det som blir underlaget för ministrarna i dag. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Här kan jag göra en liten utvikning. Budapestmemorandumet är ett dokument som undertecknades på sin tid av Ryssland, Ukraina, USA, Storbritannien, Frankrike och Kina i samband med att de ryska kärnvapnen drogs tillbaka från Ukraina. I samband med det gjordes ett särskilt avtal om hur man skulle förhålla sig till den ukrainska säkerhetspolitiska situationen, och där finns ett antal åtaganden. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Jag tror att jag stannar där.

Anf. 3 UTRIKESUTSKOTTETS ORDFÖRANDE SOFIA ARKELSTEN (M):

Då fortsätter vi mötet med de frågor som ledamöterna vill ställa till kabinettssekreteraren.

Anf. 4 CHRISTIAN HOLM (M):

Tack för redogörelsen! Vi följer väl alla vad som sker. Vi har de tre första punkterna som gäller Ryssland. Jag undrar om det förs några diskussioner om att öppna upp fler områden för Ukraina? Vi har associationsavtal och sådant som inte blev av i november. För man i nuläget några diskussioner om det?

När det gäller Ryssland undrar jag om det finns några funderingar på ytterligare och skarpare sanktioner. Man diskuterar Ukraina. När det gäller Ryssland, skulle man kunna frysa tillgångar och stoppa visum även för ryssar, beroende på vad Ukraina sedan väljer? Skulle det kunna ske någonting lika tydligt från EU:s och även från USA:s sida gentemot Ryssland i fråga om Ukraina som det gjorde 2008 i fråga om Georgien?

Anf. 5 KERSTIN LUNDGREN (C):

Jag har en kontrollfråga. Jag har uppfattat att den ukrainska regeringen har öppnat för en breddning av regeringen. Det är naturligtvis viktigt att stötta en sådan utveckling.

I slutsatserna hoppas jag att man inte bara överväger utan är tydlig med att det kommer att hända andra saker om den ryska sidan fortsätter. Det handlar om att vara tydlig gentemot den ryska statsledningen och om att säkra någon form av styre och stabilitet i Ukraina. Det ukrainska parlament som under den senaste tiden har agerat är en mycket rörlig materia. Även där läser man av hur saker och ting utvecklar sig och gör en strategisk bedömning. Det är inte säkert att det som i dag är parlamentarisk stabilitet eller parlamentarisk majoritet kommer att vara det i morgon. Det är oerhört viktigt att försöka staga upp det ukrainska parlamentet. Det är ju de som har agerat sedan förra veckan.

Jag hoppas att det tas med, och då är det viktigt att man är tydlig i de kommande stegen så att alla vet vad som kommer att hända. Det ska inte bara vara svaga markörer utan tydliga sådana. Jag hoppas att det går att få enighet i EU-kretsen om detta.

Jag skulle även vilja betona vikten av att sända tydliga signaler till grannländerna. Jag hör bland kolleger i Moldavien och Georgien stor oro i dagsläget. Man ser, prövar, testar både det ena och det andra avtalet och överenskommelsen som har gjorts. Många läser av och tänker anpassa sig till det som nu sker. Jag hoppas att EU:s utrikesministrar i dag kan göra ett starkt uttalande, och i så fall vill jag ge det min fulla support.

Anf. 6 URBAN AHLIN (S):

Tack för föredragningen, kabinetssekreteraren! Det var en utmärkt föredragning. Också rådsslutsatserna är i stora stycken väldigt bra. De är tydliga med att poängtera det ryska beteendet och att "strongly condemn the invasion". Det är tydligt och klart och alldeles utmärkt. Det är också bra att man säger att det är dags att börja fundera på "future targeted measures", det vill säga att vi går vidare om vi inte ser någon lösning i närtid. Också det är oerhört positivt.

Vi socialdemokrater har under lång tid påtalat att den ukrainska regeringen måste ha krav på sig att vara inkluderande, att vara en representant för hela den ukrainska befolkningen. Det är utmärkt att rådsslutsatserna nämner "inclusiveness". Det är väldigt positivt. På sista sidan framgår

tydligt och klart att avtalet fortfarande ligger på bordet och att erbjudandet finns kvar. Det är utmärkt.

Det är också utmärkt att det står att det här inte är det slutgiltiga målet i EU:s och Ukrainas cooperation. Här har vi socialdemokrater hela tiden betonat att dörren måste hållas öppen för framtida medlemskap. Den är inte stängd för länder utanför Europeiska unionen. Jag vill fråga kabinetssekreteraren om det inte skulle gå att ha en hänvisning till EU-fördraget som ger alla europeiska stater rätten att söka medlemskap i Europeiska unionen. Borde det inte gå att få in det?

Det sista jag vill ta upp är att det är oerhört väsentligt att regeringen vid en av de största internationella kriserna i Europa på decennier har *ett* budskap om hur man ser på situationen.

Anf. 7 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Fru ordförande! Christian Holms fråga handlade om att öppna upp för Ukraina. Ja, på det sättet att det i slutsatserna talas om betydelsen av att åstadkomma det som är det viktigaste, nämligen det finansiella stödet – förutom det diplomatiska och politiska stödet.

En mission från kommissionen är nu där parallellt med teamet från IMF. Vi hoppas att tågordningen och sekvensen kommer att vara ett IMF-paket med både stöd och strukturella reformer. På sedvanligt sätt kommer IMF sedan att betala ut i trancher, det är förhoppningen, och i kölvattnet av IMF-uppgörelsen kommer de andra aktörerna in, aktörer som EU-kommissionen, som redan är där och förbereder, men också andra internationella finansiella institut som EBRD och Europeiska investeringsbanken samt naturligtvis bilaterala givare.

Skarpare sanktioner mot Ryssland frågades det om. Man öppnar upp för det i de skrivningar som finns och som Urban Ahlin för övrigt citerade.

Kerstin Lundgren frågade om breddning av regeringen. Ja, sådana tankar finns naturligtvis även om de inte är utsagda i explicita former. Samtidigt måste man konstatera att den regering som nu finns har fått en mycket bred majoritet i parlamentet, i radan, men uppmaningen i råds-slutsatserna är väldigt tydlig på den punkten, att vi ser nödvändigheten och behovet av en breddning. Inte minst är det viktigt med tanke på de kommande förhandlingarna med IMF.

Man kan väl föreställa sig att strukturreformskraven inte kommer att vara helt lätta att svälja, och därför är det viktigt med en breddning av regeringen. Vi kan notera att Regionpartiet, som just nu inte är med, har uttalat att de kommer att stödja regeringen från en oppositionsposition.

Jag kan inte annat än hålla med Kerstin Lundgren om den oro som naturligtvis finns i Moldavien och Georgien. Sedan stats- och regeringschefernas möte i december har man understrukt betydelsen av att snabbt slutföra processen med frihandelsavtal och associeringsavtal med Georgien och Moldavien. De texterna är färdiga. De är paraferade, men nu ska de processas genom Bryssels kvarnar med juristlingvister och med översättning till alla officiella språk och allt detta. Senast i augusti ska de vara undertecknade. Det är lång tid till augusti, och därför finns det all anledning att känna den oro som jag delar med Kerstin Lundgren.

När det gäller det ukrainska parlamentet kan vi så här långt konstatera att det har varit väldigt enigt och sansat vad gäller diskussioner, men man

2013/14:24

3 mars

kan förstås alltid ha den typen av frågetecken som Kerstin Lundgren lyfter fram.

Vad beträffar Urban Ahlins fråga har vi från svensk sida sedan diskussionerna påbörjades varit mycket tydliga med att artikel 49 i Lissabonfördraget bör tas in. Vi har dock hittills inte kunnat få gehör för det, och det var egentligen först i samband med FAC-mötet den 20 februari som vi på grund av det som hände äntligen fick gehör för betydelsen av att visa ett framtidsperspektiv för Ukraina. Då föll de som hittills hade hållit tillbaka till föga och accepterade den meningen. Vi ska se om vi kan bända upp dörren ytterligare lite grann.

Anf. 8 FREDRIK MALM (FP):

Tack för föredragningen! Finns det några direkta återverkningar i närhet på vårt närområde, undrar jag. Det är viktigt att man kan frysa tillgångar, men jag förmodar att om man är en tidigare ukrainsk makthavare som tagit anseende belopp ur statskassan placerar man dem förmodligen i Ryssland, och Ryssland lär inte vara behjälpligt i arbetet med att frysa tillgångar. Jag skulle gärna vilja att kabinetssekreteraren lite grann resonerade kring vart pengarna kan tänkas ta vägen och så vidare.

Anf. 9 JULIA KRONLID (SD):

Fru ordförande! Tack för föredragningen! Jag kan instämma i att många av rådsslutsatserna ser bra ut. Jag har en fråga gällande regeringens ståndpunkt. En ståndpunkt som finns i rådsslutsatserna är att man uppmanar till en fredlig lösning. Jag kan inte se en sådan formulering i regeringens ståndpunkt och undrar om det finns en speciell anledning till att det inte finns en sådan uppmaning till fredlig lösning av den pågående krisen.

Jag har en kommentar beträffande att det står att man berömmar den ukrainska regeringen för hittills balanserade åtgärder. Hur tänker man om den kritik som trots allt har riktats mot de lagändringsförslag som funnits vad gäller ryska språket? Det känns som om EU även berömmar den åtgärden, men jag tror inte riktigt att det är så EU menar. Det som står i följande mening är viktigt, att det ska vara ett inkluderande styre och att man ska respektera hela den ukrainska befolkningen. Jag undrar om kabinetssekreteraren kan kommentera vad det kan innebära för säkerhetspolitiska konsekvenser för vårt närområde och för andra delar av Östeuropa. Jag förstår att det är en stor fråga, men den är intressant.

Vår konkreta synpunkt på regeringens ståndpunkt är väl att vi instämmer i att vi ska visa solidaritet med Ukraina, och vi inser behovet av finansiellt stöd. Vi förordar dock att det ska ske via IMF. Vi anser inte att ett undertecknande av associeringsavtalet ska vara aktuellt i dagsläget, utan man bör i stället sträva mot ytterligare reformer.

Anf. 10 GUSTAV BLIX (M):

Ordförande! Tack, kabinetssekreteraren, för en utmärkt föredragning! Det är glädjande att se att vi här verkar ha en ganska bred samsyn om hur allvarligt det uppkomna läget är.

Min fråga gäller samsynen inom Europeiska unionen. Om det är någonting som vi talat mycket om så är det behovet av en gemensam utrikespolitik för Europeiska unionen. Vi är många som anser att den

prövas allra bäst om vi lyckas få en gemensam Rysslandspolitik inom Europeiska unionen.

Jag vill därför fråga kabinetssekreteraren hur han bedömer att diskussionen på FAC kommer att bli och hur – som kabinetssekreteraren uttryckte det – de krafter som ibland håller tillbaka ser på en gemensam Rysslandspolitik, vilket blir allt tydligare att EU behöver skaffa sig.

Det är märkligt att vi än en gång ska se den här typen av händelser i Europa och att jag efter det här mötet ska gå till Norrmalmstorg för att protestera mot att Ryssland återigen ockuperar ett annat land. Jag trodde att vi hade lämnat det bakom oss.

Jag undrar om det finns en väg framåt, inte bara ett erbjudande om en väg framåt för Ukraina utan att EU gemensamt skaffar sig en tydlig Rysslandspolitik.

Anf. 11 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Jag kanske inte ska kommentera närområdet bland annat för att det inte finns något speciellt att säga med tanke på att utrikes- och försvarsutskottet i morgon ska få en specialföredragning om det. Jag lämnar det därför därhän.

Jag noterar Fredrik Malms synpunkt om frysta tillgångar i Ryssland. Det har förekommit medieuppgifter även om andra länder där pengar kan döljas och vilka åtgärder de länderna kan komma att överväga.

Till Julia Kronlid vill jag säga att vi från svensk sida naturligtvis är för en fredlig lösning. Det har framkommit i alla de kommentarer som gjorts de senaste dagarna. Trots att just de orden inte förekom i regeringens ståndpunkt är vi alldeles självklart för en fredlig lösning. Därför stöder vi de rådsslutsatser där det finns med.

Vad gäller språklagen, lagen om det ryska språket, lade den tillförordnade presidenten Turtjynov in sitt veto redan den 28 februari och uppmanade till utarbetandet av en ny språklag. Det ska bli en ny omröstning. Vi kan konstatera och notera att det ukrainska parlamentet inte har röstat för att upphäva hans veto, så processen är i gång. På det sättet hoppas vi att den punkten ska omhändertas.

Vi stöder naturligtvis IMF fullt ut och hoppas och utgår från att det ska bli en uppgörelse på den basen med de ukrainska myndigheterna. Självklart står vi bakom målet att gå vidare med det djupgående frihandelsavtalet med Ukraina.

Finns det samsyn inom EU? Jag tycker nog att när det gäller Ukrainapolitiken tyder alla de kommentarer som finns att det inte borde bli alltför svårt att komma överens om rådsslutsatser i dag. Vi kan notera att när det gäller den gemensamma politiken i förhållande till Ryssland kan vi se divergenser. Det kan emellanåt spreta något, och det kan emellanåt finnas element av skönhetstävling mellan olika medlemsstater. I stort sett tycker jag dock att den här krisen har inneburit en samling kring de värderingar som EU vill projicera. Det såg vi i diskussionerna i utrikesministerkretsen förra gången, och vi såg det i den samsyn som rådde när de tre utrikesministrarna å Cathy Ashtons vägnar försökte hitta en fredlig lösning som dessvärre inte höll mer än något dygn. Nu har vi ett helt nytt läge.

2013/14:24

3 mars

Anf. 12 FREDRICK FEDERLEY (C):

Ordförande! Tack, kabinetssekreteraren, för en bra och saklig föredragning! Det är flera saker som måste skötas samtidigt i ett kritiskt skede, dels den omedelbara och tydliga reaktionen från EU:s och dess medlemsländers sida, dels konkreta åtgärds punkter som jag hoppas att vi får enighet och tydlighet kring vid rådets sammanträde. Det finns vad jag förstår av kabinetssekreteraren alla möjligheter att nå framgång.

Samtidigt måste vi planera för ett nästa steg. Det finns skrivningar som öppnar för ytterligare sanktioner och åtgärder, men det måste planeras och beredas så att det finns en väg framåt, så att vi vet vad som kan komma att ske framöver. På den punkten kommer vi att behöva kommunicera mer framöver. Vi får dock inte glömma det som fortfarande måste ske i Ukraina. Vi har under hela hösten intensivt följt det som har skett i ukrainsk inrikespolitik, de medel som använts av den ukrainska ledningen mot oppositionen och det tumult som har varit. Det måste adresseras samtidigt med det akuta säkerhetsläget.

Två saker blir tydliga. Det första är hur viktigt det östliga partnerskapet är för att knyta och möjliggöra bredare och djupare kontakter med länder som framöver kan komma att bli medlemmar i Europeiska unionen. Många länder sitter nu och noga analyserar varje textrad som kommer från enskilda ministrar i de olika länderna, men också från EU sammantaget, och vad det kan innebära för dem, givet att säkerhetsläget för deras del kan komma att ändras. Det vet vi ingenting om i dag.

Det andra är att vi inte någon gång under hösten eller våren diskuterat att detta läge skulle kunna uppkomma. Det måste vi gemensamt i de nationella parlamenten men också i rådet dra lärdom av, och vi måste försöka göra en ny kartläggning av vad det innebär för europeisk säkerhetspolitik framöver. Det måste såklart ske i en balanserad form så att dagens kris inte helt sätter tonen. Samtidigt måste vi vara medvetna om att det politiska läget i Europa radikalt förändrats de senaste dagarna.

Min konkreta fråga till kabinetssekreteraren är, ifall det blir någon sådan diskussion, vilken analys vi gemensamt i Europa kan göra och vilka konsekvenserna blir av det som skett de senaste tre fyra dagarna.

Anf. 13 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (M):

Jag tackar för föredragningen. Jag kan hålla med om det mesta som har sagts och tänkte inte upprepa det, men jag har en konkret fråga som handlar om visum för ukrainska medborgare. Naturligtvis hoppas vi på det bästa, att det blir en fredlig lösning och att det inte blir värre, men man måste självklart alltid vara förberedd på det värsta. Därför är det en fråga hur man förbereder visumfrihet för den händelse att det är massor med ukrainare som behöver lämna Ukraina. Det är en av mina frågor.

Jag vill understryka att jag tycker att det är bra att det tas upp att man ska inkludera alla. Jag är ganska ofta i Ukraina som rapportör för Europarådet och vet att det finns en mentalitet att man ska hämnas när man väl får makten. Vi försöker alltid förklara för dem att det inte är bra, att man inte ska göra så. Det är väldigt bra att vi försöker tala om att bara för att man har makten nu kan man inte göra vad som helst och dra i gång en massa saker, utan man måste inkludera alla.

Jag har också en fråga om det lite mer långsiktiga, som en del andra har varit inne på. Enligt mig har Putin haft en långsiktig plan. Han har

sett utvecklingen och haft plan A, B och C, medan alla runt omkring inte har haft någon långsiktig plan. Nu efter det här tycker jag att det krävs en långsiktig plan för hur man ska hantera situationen, förmodligen flera planer, för Putin har en långsiktig plan för hur han vill agera runt om i världen och speciellt i Europa.

Sedan har jag en fråga som kanske inte helt hör hemma här, men jag måste ändå ta upp den. Jag stod själv under den värsta tiden på Majdan och såg krypskyttarna som sköt skarpt på folk och hur man bar ut döda och sårade. Vi vet att Janukovyjtj med flera är ansvariga för att det hände. Det är lätt att glömma det just nu i allt det andra som händer, men på något sätt måste de som var ansvariga i Ukraina få stå till svars för vad de gjorde. Man måste trycka på.

Jag vet att Ukraina självt måste göra en ansökan till Internationella brottmålsdomstolen i Haag, men vi måste finnas med och stötta dem. Vi får inte glömma bort dem i Ukraina som hade makten tidigare och som är ansvariga för att ha låtit krypskyttar skjuta på sin egen befolkning. De ska få stå till svars för detta.

Anf. 14 JACOB JOHNSON (V):

Det ryska agerandet mot Ukraina är naturligtvis fullständigt oacceptabelt. Ryssland måste fullt ut respektera Ukrainas suveränitet och territoriella integritet. Vi står självklart helt bakom de kraven.

Sedan tycker jag att det är viktigt att man tar upp att Ukraina måste ha ett inkluderande styre, som det sägs i förslaget till rådsslutsatser. Det saknar jag kanske lite i den svenska regeringens ståndpunkt till EU-nämnden i dag. Det finns inte med något sådant.

Jag undrar också om kabinetssekreteraren kan säga lite mer om utvecklingen i övriga delar av Ukraina. Det har till exempel kommit rapporter om ett stort antal ryska flyktingar från Ukraina till Ryssland. Är det en riktig uppgift? Det har nämnts siffror på flera hundra tusen människor.

Apropå detta med inkluderande styre är jag oroad över att det högerextrema partiet Svoboda har plats i den ukrainska regeringen. Bland annat kommer vad jag förstår den nye försvarsministern från Svoboda. Jag vet inte om kabinetssekreteraren kan kommentera det.

Det kommer många rapporter nu. Bland annat har Merkel pratat med Putin och tagit upp möjligheten att via OSSE få till stånd någon grupp som ska arbeta med denna fråga. Har regeringen någon kommentar till den nyheten?

Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (C):

”Inkluderande” gäller naturligtvis också Krim.

Det står under punkt 3 inom klammer: consider/begin preparations for future targeted measures. Vilken av dessa vägar förordas? Vilka spänningar finns i EU i denna fråga?

Anf. 16 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Fru ordförande! När det gäller den konkreta frågan från Fredrick Federley om den fortsatta analysen av vad som händer säkerhetspolitiskt i Europa tror jag att jag gör det lite lätt för mig genom att hänvisa till att det nu pågår ett arbete i Försvarsberedningen. Det är kanske där en bör-

jan till svar kan komma. I övrigt kan jag hålla med om mycket av det Fredrick Federley hade att säga.

Marietta de Pourbaix-Lundin talade om viseringsfrågorna. Ukraina befinner sig just nu i en viseringsdialog med EU, men har inte kommit särskilt långt ännu. Det finns fortfarande rätt mycket i EU:s kravlista som måste bockas av, bland annat när det gäller dokumentssäkerhet och olika former av reformarbete som krävs för att kunna gå vidare i viseringssparret. Självfallet måste vi också titta på detta med tanke på de strömmar som naturligtvis kan komma att aktualiseras. Men då talar vi om en annan situation.

Att hämnd och revanschistiska tankar inte är bra kan vi naturligtvis alla hålla med om. Det är väldigt betydelsefullt att inte, när olika regimskiften sker i dessa länder, det högst upp på agendan ligger att man ska klämma åt företrädarna. Det har vi sett så mycket av i Europas tidigare historia, och vi hoppas att vi inte ska behöva se det i denna fas. Så här långt tycker jag att det ukrainska parlamentet och regeringen har uppträtt ansvarsfullt.

Det kan föra oss till frågan om lagföring. Även om inte ICC nämndes explicit fanns konceptet om att man måste lagföras och stå till svars för de brott man har begått med redan i utrikesministrarnas slutsatser den 20 februari. Det är naturligtvis en viktig punkt.

När det gäller Jacob Johnsons fråga vad som händer i övriga delar av Ukraina tänkte jag strax be Stefan Gullgren kommentera detta. Stefan Gullgren har under flera år varit vår ambassadör i Ukraina och har på det sättet en utomordentlig terrängkänedom.

Slutligen vill jag svara Kerstin Lundgren. Jag vill inte ägna mig alltför mycket åt diplomatiska spetsfundigheter. Det är kanske inte så stor skillnad mellan "consider" och "begin preparations". Möjligtvis är "begin preparations" lite mer framåtlutande än "consider".

Anf. 17 Enhetschef STEFAN GULLGREN:

Ordförande! Det har förekommit uppgifter i medier om flyktingströmmar från östra Ukraina till Ryssland. Jag har sett siffran 143 000. Men det finns inga bekräftade uppgifter om detta. Tvärtom har den ukrainska gränsbevakningen hävdat att det inte stämmer, att det inte är någon flyktingström. De bilder som har visats på rysk tv av påstådda köer vid den östra gränsen har i ukrainska medier visats vara bilder från gränsen mot Polen. Det är alltså bilar som snarare är på väg västerut, kanske inte ens vid det här tillfället. Jag tror att man ska ta de där uppgifterna med en stor nypa salt.

Vi har också sett manifestationer i bland annat Donetsk, en stor stad i östra Ukraina. Häromdagen var det demonstrationer med 10 000 deltagare. Det har visat sig i den ukrainska medierapporteringen – och vi har försökt få det bekräftat genom våra egna kontakter i Donetsk – att det förvisso var en demonstration, men att det snarare handlade om stöd för det ryska språket och rätten att få gå i den del av den ortodoxa kyrkan som sorterar under Moskvapatriarkatet än om en manifestation till stöd för anslutning till Ryssland. Det fanns vissa element som skanderade detta, ett 70-tal personer, men resten hade såvitt vi kunnat se inte den avsikten.

På motsvarande sätt har en manifestation ägt rum i Charkiv, som också är en stor stad i östra Ukraina. Det var en mindre demonstration, men inte heller den hade det anslaget, utan snarare handlade det om rätten att tala ryska. Det är vad man kan säga.

2013/14:24

3 mars

Anf. 18 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag vill säga att vi kristdemokrater står bakom rådsslutsatserna. De är väldigt bra.

Jag har en fråga som jag tycker kanske inte riktigt har kommit fram. Det står under punkt 6 om minoriteter att det är viktigt att man i interim-regeringen inkluderar olika regioner, befolkningsgrupper och minoriteter. Det har i medierna talats om den judiska befolkningen, som har känt sig väldigt utsatt. Finns det några uppgifter om skyddet av även religiösa minoriteter?

Anf. 19 Enhetschef STEFAN GULLGREN:

Det är klart att parlamentets beslut att upphäva språklagen, som sedan har veterats av den tillförordnade presidenten, har väckt oro hos andra grupper i det ukrainska samhället. Ryska språket är ett av flera språk som räknas som minoritetsspråk enligt den lagen. Det är en aspekt.

När det gäller den judiska gruppen finns det farhågor hos den gruppen på grund av inslaget i parlamentet från partiet Svoboda. Men man ska komma ihåg att det till exempel i staden Dnipropetrovsk, med ett stort judiskt center, till ny guvernör har utnämnts Igor Kolomoisky, en oligark förvisso, som är ordförande i den ukrainska judiska kongressen. Bilden är alltså lite blandad. Vi har sett under åtminstone det senaste halvåret att den del av Svoboda där vissa element tidigare under året gjort utfall mot den judiska gruppen inte kommit till tals.

Detta är såklart en mycket viktig fråga att hålla ögonen på. Det ingår, vill jag påstå, i EU:s linje i det här läget.

Anf. 20 UTRIKESUTSKOTTETS ORDFÖRANDE SOFIA ARKELSTEN (M):

Jag ska inte göra någon formell sammanfattning, men vi vill formellt tacka för informationen och svaren. Jag kan konstatera att vi har en stor samsyn i dessa frågor.

Vi vill från utrikesutskottet tacka EU-nämnden för fint samarbete, särskilt kanslierna, som fick ihop det här mötet på ett bra sätt.

2 § Utrikes frågor
Kabinettssekreterare Frank Belfrage
Information och samråd inför extra möte i Europeiska unionens råd
för utrikes frågor (Ukraina) den 3 mars 2014

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Då går vi över till samråd med EU-nämnden. Det gäller Ukraina, och det är fråga om beslut.

Jag undrar, kabinettssekreteraren, om det finns något att tillägga. Det finns det inte.

Anf. 22 TOMMY WAIDELICH (S):

Jag vill upprepa det som Urban Ahlin tidigare sade och skickade med på de olika punkterna. Vi tycker att den här texten är bra och går åt vårt håll. Dels är det bra med det där om inkluderande, något som vi tog upp redan tidigt och som nu också regeringen och EU har med i sina formuleringar, dels är det bra med medlemskapsperspektivet, en öppning för det. Det innebär per automatik inte ett medlemskapsperspektiv. Det finns de som vill ha privilegierat partnerskap. Vi tycker att det är bra att regeringen fortsätter att jobba med referenser till fördragstexten.

Anf. 23 KENT EKEROTH (SD):

I enlighet med det Julia Kronlid anförde tidigare tycker vi att det är bra med punkter som är väldigt tydliga gentemot Ryssland i rådsslutsatserna. Det står vi bakom, och vi instämmer med regeringen i att visa solidaritet med Ukraina och i behovet av finansiellt stöd. Men som Julia Kronlid nämnde menar vi att stödet naturligtvis bör ges genom IMF och inte genom EU.

Vi anser inte att man i dagsläget ska gå vidare med associeringsavtalet. Det behövs reformer innan man ska gå vidare med det.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattade det som en avvikande mening. Är det korrekt?

Anf. 25 KENT EKEROTH (SD):

Ja.

Anf. 26 JACOB JOHNSON (V):

Vi står i princip bakom rådsslutsatserna, men jag saknar i den svenska ståndpunkten synpunkten om inkluderande styre. Jag vet inte hur man ska tolka det.

Anf. 27 MARIA FERM (MP):

Vi i Miljöpartiet tycker också att rådsslutsatserna är bra, liksom den svenska ståndpunkten, och tolkar det som att regeringen vill ställa sig bakom rådsslutsatserna och stöder frågorna om inkludering och respekt för minoriteter, vilket vi ser som en viktig del. Det är viktigt att det finns med.

Jag vill bara understryka att vi ställer oss bakom regeringens ståndpunkt och hoppas att det blir bra slutsatser. Det är oerhört viktigt att vi dels här i nämnden, dels i svensk politik som helhet är eniga och visar vårt totala stöd, men det är också viktigt att nå bra slutsatser på råds-sammanträdet och få en bred enighet. Man kommer nämligen att söka varje tecken på svaghet och splittring i nationella parlament och i Europa. Den här frågan är på ett betydligt högre plan än vad vi vanligtvis brukar diskutera. Jag vill ge allt stöd till det hårda och viktiga arbete ni kommer att utföra framöver.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Jag vill gärna för Folkpartiets del instämma i det som Fredrick Federley säger och erinra om att vi kanske inte befinner oss i slutet av en händelseprocess utan i början av den.

Anf. 30 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Herr ordförande! Min enda kommentar är att vi naturligtvis står helt bakom idén och konceptet om ett inklusivt politiskt grepp i Ukraina och inklusivitet när det gäller regeringen, styret och det sätt på vilket det ukrainska politiska etablissemangen ska hantera den uppkomna krisen.

Anf. 31 JACOB JOHNSON (V):

Jag passar på att åter ställa en fråga som jag inte fick svar på tidigare, nämligen den om Merkel som det refereras till angående OSSE och någon arbetsgrupp där om krisen.

Anf. 32 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Förlåt att jag missade den frågan! Vi har fått uppgifter om att förbundskansler Merkel och president Putin har diskuterat en kontaktgrupp. Det är lite oklart i vilka former, med vilket mandat och vilken sammansättning den ska ha. Det är inte ens säkert att det är inom OSSE. Inom OSSE har man också talat om en kontaktgrupp fast av en annan art, nämligen de tre som å EU:s vägnar nådde uppgörelsen den 21 februari, adjungerade av briter. Där var det oklart vad EU:s roll var.

Konceptet att försöka få till en mekanism där Ryssland, Ukraina och ett antal intresserade stater kan föra en dialog för att hitta en fredlig lösning på konflikten bejakar vi självklart. Men när det gäller formen och modaliteterna för just den kontaktgruppen kanske vi får återkomma när vi vet lite mer om hur förbundskanslern och president Putin hade diskuterat detta.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i det här ärendet. Jag noterar avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi tackar kabinettssekreteraren med medarbetare för närvaron här i dag.

Innehållsförteckning

1 § Utrikes frågor (gemensamt sammanträde med utrikesutskottet).....	1
Anf. 1 UTRIKESUTSKOTTETS ORDFÖRANDE	
SOFIA ARKELSTEN (M).....	1
Anf. 2 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	1
Anf. 3 UTRIKESUTSKOTTETS ORDFÖRANDE	
SOFIA ARKELSTEN (M).....	3
Anf. 4 CHRISTIAN HOLM (M)	3
Anf. 5 KERSTIN LUNDGREN (C).....	4
Anf. 6 URBAN AHLIN (S)	4
Anf. 7 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	5
Anf. 8 FREDRIK MALM (FP).....	6
Anf. 9 JULIA KRONLID (SD).....	6
Anf. 10 GUSTAV BLIX (M).....	6
Anf. 11 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	7
Anf. 12 FREDRICK FEDERLEY (C)	7
Anf. 13 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (M).....	8
Anf. 14 JACOB JOHNSON (V)	9
Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (C).....	9
Anf. 16 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	9
Anf. 17 Enhetschef STEFAN GULLGREN	10
Anf. 18 DÉSIÉE PETHRUS (KD).....	11
Anf. 19 Enhetschef STEFAN GULLGREN	11
Anf. 20 UTRIKESUTSKOTTETS ORDFÖRANDE	
SOFIA ARKELSTEN (M).....	11
2 § Utrikes frågor	12
Anf. 21 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 22 TOMMY WAIDELICH (S).....	12
Anf. 23 KENT EKEROTH (SD).....	12
Anf. 24 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 25 KENT EKEROTH (SD).....	12
Anf. 26 JACOB JOHNSON (V)	12
Anf. 27 MARIA FERM (MP).....	12
Anf. 28 FREDRICK FEDERLEY (C)	13
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	13
Anf. 30 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	13
Anf. 31 JACOB JOHNSON (V)	13
Anf. 32 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	13
Anf. 33 ORDFÖRANDEN	13